

Forelkweker Rein van Essen:

„Het waakzaam oog van de kweker is erg belangrijk”

„Lokaties als De Zwaanspreng in Apeldoorn vind je nergens anders in Nederland. Het bronwater is uitstekend van kwaliteit, je kan het wel drinken. De forellen zijn dus zeer gezond, de omgeving is schitterend en de eigenaar is een geschikte vent die hart heeft voor zijn werk.” De mening van Jan Evers, een fanatiek forellen hengelaar die per middag minstens tien forellen in de wacht weet te slepen. Rein van Essen, de eigenaar van de Zwaanspreng, moet een gelukkig mens zijn. En dat is ie ook. „De lokatie hier is uniek. Het sprengwater is het hele jaar door 15 graden. Daardoor blijven de forellen ook 's zomers fanatiek. Ze hebben honger en je ziet ze boven het water uit springen. Ideaal voor hengelaars natuurlijk.”

Niet dat forellen kweken een gemakkelijke zaak is. „Als bedrijf als dit red je het niet als je een gat in de grond graaft, water erin laat lopen en daar je forellen in kiept. De meeste kwekers die het zo proberen gaan na een jaar kapot. Op de vergaderingen van de Vereniging Aquakultuur waren de laatste keer vijftien mensen aanwezig die met het kweken van forel willen beginnen. Ik verwacht dat er uiteindelijk vijf over zullen blijven die doorgaan.”

„De forelkwekerijen voor eigen gebruik in hengelvijvers draaien doorgaans redelijk. In Nederland hebben de kwekers echter veel moeite met de winstmarge. Je hebt hier te maken met hoge energiekosten. De kweker moet zelf ervaren hoe hoog zijn bezetting kan zijn, waarbij je altijd te maken hebt met een risico van anderhalf jaar. In Denemarken bijvoorbeeld, kan men relatief veel goedkoper produceren.”

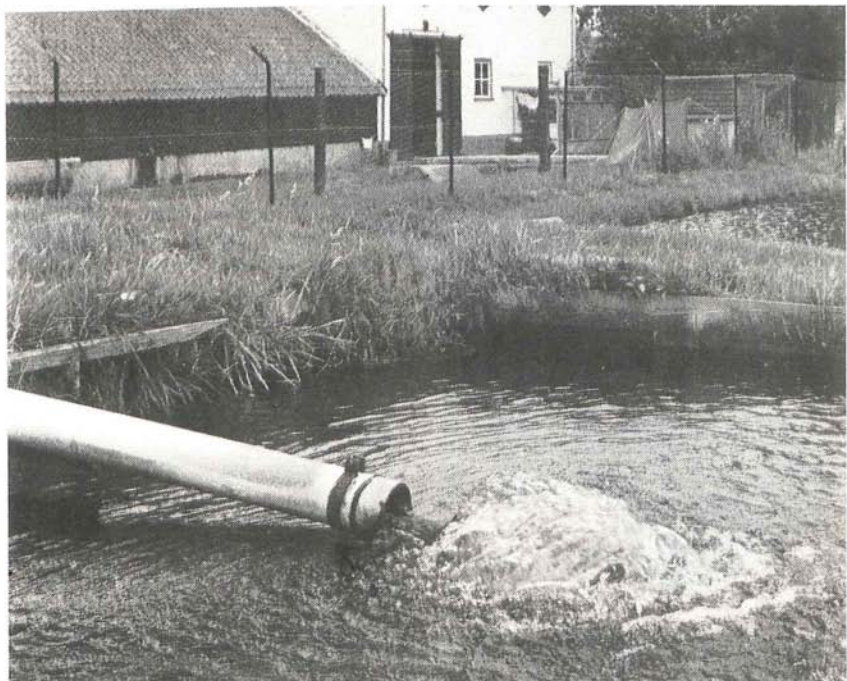
Boer

Het werk van Van Essen lijkt op dat van een boer. Zeven dagen per week moet er gewerkt worden. De forellen hebben iedere dag honger en de vijvers moeten constant in de gaten worden gehouden. Van Essen:

„Als ik 's avonds na een vergadering thuiskom, loop ik het hele bedrijf nog eens rond en controleer ik alle vijvers.”

★ *Forelkweker Rein van Essen*

In januari begint de teelt van een nieuwe stam. Van Essen strijkt de teeltdieren begin januari af. De 200.000 eitjes komen na 365 daggraden in het larvale stadium. De gemiddelde temperatuur in januari is vijf graden, dus zet het larvale stadium ongeveer na 70 dagen in. De forellen zijn op dat moment voorzien van een 'lunchpakketje' waarin zich het benodigde voedsel bevindt. Als de forellen één gram wegen, eind april of begin mei, mogen ze naar buiten. Van Essen: „De forellen die minder wegen dan één gram zijn zeer gevoelig voor parasieten. Als je deze visjes toch buiten uitzet, bestaat er een groot risico voor massale sterfte. De grotere visjes zijn meer opgewassen tegen de gevaren van buiten af.” Van de 200.000 eitjes blijven 150.000 stuks broed over. In het najaar worden de forellen gesorteerd op grootte. Op dat moment zijn er nog 120.000 forellen van de stam in leven. Na tien maanden, uitlopend tot zestien

★ *Het sprenghwater dat van De Zwaan-spreng een bijzondere kwekerij heeft gemaakt*

maanden, zijn de forellen gereed voor verkoop.

Zuurstof

De forellen worden gevoerd met voer van Trouvit, dat op dierlijke eiwit basis is samengesteld. De voerkosten vormen voor Van Essen veertig procent van de totale kosten. De samenstelling en de benodigde hoeveelheid voer is afhankelijk van de temperatuur van het water, het zuurstofgehalte en het gewicht van de vissen. Het sprenghwater, dat door de vijvers van Van Essen stroomt, is zeer zuurstofrijk. Per seconde stroomt er 103 liter water door de kweekvijvers zonder dat er een pompinstallatie bij te pas komt.

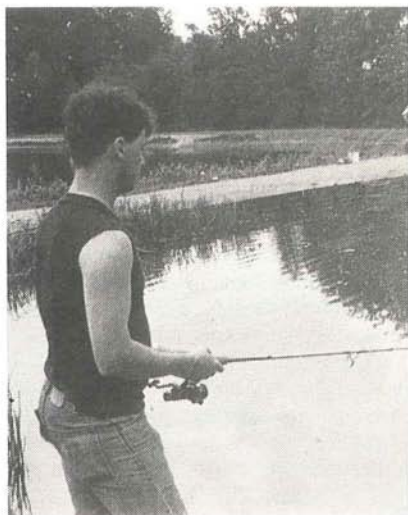
Van Essen heeft jarenlang in dienst van de

Nederlandse Heide Maatschappij gewerkt. In die tijd heeft hij ervaring opgedaan bij verschillende kwekerijen in Nederland. Die voorkennis komt hem goed van pas bij het runnen van z'n kwekerij in Apeldoorn, die hij in januari 1986 heeft overgenomen. De bestrijding van ziekte is voor hem een zeer belangrijke bedrijfsactiviteit. Van Essen: „Ik werk preventief. Ik weet het ijzer- en zuurstofgehalte van het bronwater en weet waar de gevaren zitten. Iedere maand controleer ik 100 vissen uit ieder basin op gewicht en gedrag.”

Zodra Van Essen ziet dat er iets aan zijn forellen mankeert belt hij professor Bootsma uit Hilversum, specialist in visziekten. Meestal is het noodzakelijk dat er vier á vijf levende vissen onderzocht worden door deze specialist. Daarna schrijft hij een medicinaal voer met een speciale therapie voor. Binnen drie á vier dagen is de ziekte de kop ingedrukt. Als de klacht niet uitwendig te constateren is, voert Bootsma een inwendig of bacteriologisch onderzoek uit. Van Essen: „Het nadeel van zo'n onderzoek is dat de uitslag pas na vier dagen bekend is. Daarna moet ik nog wachten op het medicinale voer, dus dan ben je inmiddels anderhalve week verder voor je bezig ben met de therapie. Het waakzaam oog van de kweker is erg belangrijk.”

Afzet

Per jaar produceert Van Essen ongeveer 23 ton forel. Veertig procent van zijn productie wordt afgezet binnen eigen bedrijf in de hengelvijvers. Twintig procent wordt geleverd aan kleine hengelpotten elders in Nederland. Veertig procent wordt geleverd aan de Organisatie ter Verbetering van de Binnenvisserij, die deze forellen uitzet in de Nederlandse binnenwateren. Van Essen: „De OVB wil alleen ziektevrije forellen uitzetten. De Deense forellen zijn misschien iets goedkoper, maar het risico van aanwezige ziektekiemen is groter en het 24 uur durende transport doet de vissen geen goed. Dikwijls blijkt dat ze tijdens de reis

★ Hengelaars op jacht naar de forellen, waarvan er tien stuks per sportvisser worden uitgezet

stress opgelopen hebben.” De Nederlandse afzetmarkt wordt gekonfronteerd met veel concurrentie van Denemarken. In Jutland zijn ongeveer 300 forelkwekerijen die enorm intensief produceren. Door de grote waterhoeveelheden kunnen ze hun forel relatief goedkoop opmesten. Ze halen afvalvis van de Noordzeekust op, malen dat fijn en voeren dit goedkope voedsel aan de forellen.

Het bedrijf van Van Essen bestaat al sinds 1881. Op het 2,2 hektare tellende bedrijf zijn 15 kweekvijvers en 3 hengelvijvers gevestigd. Van Essen runt het bedrijf op dit moment alleen. Hij is op zoek naar een vaste kracht. Een persoon die op de juiste momenten de puntjes op de i kan zetten. Van Essen: „Viskweken is een moeilijk vak. Ik zoek iemand waar ik goed mee samen kan werken en zich volledig voor de viskweek in wil zetten.”

WILLEMEN HOEVE